

Poštovani kolegice i kolege, dragi čitatelji,

Drago mi je što je Urednički odbor MEDICUSA dermatovenerologiji omogućio prikaz novosti u struci koje su ujedno i novosti iz vodeće Dermatovenerološke klinike u Hrvatskoj, iz najveće zdravstvene ustanove u Republici Hrvatskoj, KBC-a Zagreb.

U ovom broju MEDICUSA *Novosti u dermatovenerologiji* i prikazu 15 radova željeli smo upoznati čitatelje različitih medicinskih grana s novostima u dijagnostičkim i terapijskim postupcima u koje svi trebamo biti upućeni. Rana dijagnoza omogućuje bolju prognozu za dermatovenerološke bolesnike koje liječe obiteljski liječnici, odnosno liječnici primarne zdravstvene zaštite i specijalisti interdisciplinarnih područja. Ispravan dijagnostički odabir, utvrđivanje dijagnoze, a posebice pravilnog i ciljanog liječenja preduvjeti su uspješnosti u dermatovenerologiji.

Željeli smo upozoriti da je, na primjer, **dermatokirurgija** područje s različitim postupcima koji se provode u dermatovenerologiji posljednjih 40 godina, uz suradnju s plastičnim kirurzima, otorinolaringolozima, maksilofacijalnim kirurzima, oftalmolozima, urolozima, ginekolozima i ortopedima. Riječ je o zahvatima koji se izvode ambulantno, u poliklinici, smanjuju troškove u odnosu na hospitalno liječenje i farmakoekonomski su prihvatljivi. Detaljno se navode tehnike biopsije kože, ekscizijske biopsije s različitim primjenama šavova i reznjeva, ekskoleacija, kriokirurgija, elektrokirurgija, termokauterizacija, laserska kirurgija, Mohsova kirurgija, postoperativna njega operiranih, ali i moguće komplikacije pri tim zahvatima. Potrebno je upoznati kolege s **dermoskopijom** kao neinvazivnom dijagnostičkom metodom koja se rutinski izvodi u Klinici za kožne i spolne bolesti KBC-a Zagreb i Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu već godinu dana kao bitna potporna i temeljna tehnika u diferencijaciji pigmentnih promjena na melanocitne i nemelanocitne promjene te diferenciranje unutar tih skupina. Metaanaliza 27 studija (Kittler i suradnici, 2002) dokazala je veću dijagnostičku točnost u skupini gdje je primjenjivana dermoskopija. Ova je metoda nužna u ranoj dijagnostici i prevenciji melanoma i amelanotičnog melanoma. Dermoskopija smanjuje potrebu za biopsijom i omogućuje raniju detekciju melanoma u usporedbi s kliničkim pregledima bez dermoskopije.

Laserska je terapija metoda prvog izbora u liječenju brojnih prirodnih i stečenih promjena kože koje uključuju vaskularne i pigmentne promjene, dobroćudne tumorske tvorbe, tetovaže, bore i ožiljke. Prednost ove metode je u selektivnosti (uklanjanje ciljane promjene kože bez značajnog oštećenja okolnih struktura), odlična podnošljivost i kratko trajanje tretmana. U Centru za primjenu lasera u korektivnoj dermatologiji (kozmetologiji) u našoj Klinici primjenjuje se uspješno laserska terapija od 2002. godine. Danas raspolažemo s tri različita laserska uređaja: diodni 810 nm laser, diodni "Quadrostar" 532 nm laser i Q-Switched Ruby 694 nm laser. U postupku je nabava i CO₂ lasera. Na tržištu postoji 16 različitih tipova lasera ovisno o specifičnoj valnoj duljini emitirane laserske zrake i trajanju pulsa. Pri ispravno odabranim indikacijama, dobroy pripremi bolesnika te kvalitetnom poslijeoperacijskom postupku laserska je terapija metoda prvog izbora s prednosti u odnosu na tradicionalnu medicinu, ističe se u radu **Primjena lasera u dermatologiji**.

Alergijske reakcije na lijekove problem su u primarnoj zaštiti jer su često neprepoznate ako se javljaju makuloznim, papuloznim i urtikarijskim osipima. Koliko su različite manifestacije na koži, sluznicama i adneksima, što treba učiniti u akutnim stanjima koja bitno ugrožavaju život bolesnika, poput anafilaktičkog šoka, toksične epidermalne nekrolize, koje testove primijeniti u laboratorijskoj dijagnostici i kada jer svi nisu uvijek pouzdani, prikazali smo u zasebnom radu **Alergijske reakcije na lijekove**.

Kako utvrditi rane alergijske simptome na hranu u djeteta s atopijskim dermatitisom (AD) koji je često prva manifestacija "atopijskog marša", rano prepoznati i liječiti, kao i pravodobno prevenirati alergijske bolesti u dojenčadi, utvrditi dijagnozu preosjetljivosti na hranu kod djece s AD-om skin-prick testom (SPT), atopy patch testom (APT), skin application food testom (SAFT) ili *in vitro* određivanjem specifičnih IgE-protutijela (RAST ili ELISA ili CAP System FEIA) ili "zlatnim standardom": dvostruko slijepim placebo kontroliranim ekspozicijskim testom na hranu te optimalnu zamjenu hidrolizatima kod utvrđene preosjetljivosti na kravlje mlijeko i nadasve važnu primarnu prevenciju atopijskih bolesti u djece s povećanim rizikom od njihova nastanka bitne su značajke rada **Alergija na hranu u djece s atopijskim dermatitisom**.

Dijagnoza i liječenje kronične idiopatske urtikarije (CIU) problem je za sve zdravstvene djelatnike. Urtikarija je vrlo česta bolest u svakodnevnoj praksi. Nove spoznaje da je CIU uzrokovana autoantitijelima u oko trećine od 15% bolesnika s urtikarijom zahtijeva poznavanje dijagnostičkog i terapijskog postupnika. Najmanje 50% bolesnika s CIU ima promjene

duže od 10 godina. Kako ispravno liječiti kad nesedirajući antihistaminici nisu djelotvorni, kada ordinirati ciklosporin, dapson i druga imunosupresivna sredstva navodi se u poglavlju **Problem dijagnoze i liječenja kronične idiopatske urtikarije**.

Lokalni kortikosteroidi imaju važno mjesto u dermatološkoj terapiji više od 55 godina i primjenjuju se u liječenju velikog broja upalnih dermatoza. Njihovom racionalnom i ispravnom primjenom postiže se učinak uz minimalne nuspojave, poruka je rada **Lokalna kortikosteroidna terapija u dermatovenerologiji – kada, zašto i koji oblik**.

Vulgarna je akna najčešća dermatoza adolescenata. Brojne kliničke studije s različitim tetraciklinskim antibioticima i drugim tvarima provedene su radi poboljšanja kvalitete života bolesnika u najosjetljivijoj životnoj dobi. U radu **Uloga azitromicina u liječenju akne vulgaris** ističe se prednost azitromicina (Sumamed®, PLIVA) u ukupnoj dozi od 6,0 g tijekom 10 tjedana u liječenju papulopustuloznog oblika akne vulgaris, s vrlo malo nuspojava.

Fotodinamička terapija (PDT) u dermatovenerologiji novi je oblik fototerapije koji uključuje fotokemijske reakcije nastale međudjelovanjem fotosenzibilizirajuće tvari, vidljivog svjetla i kisika. PDT u liječenju kožnih karcinoma uveo je Dougherty krajem 70-ih godina 20. stoljeća i pritom rabio sistemski hematoporfirinski derivat kao senzibilizator. Danas se u Klinici lokalna PDT provodi uz primjenu 5-aminolevulininske kiseline (ALA). Odobrene indikacije u dermatologiji za PDT su višebrojne aktiničke keratoze, površinski tip bazocelularnog karcinoma i Bowenova bolest. U Klinici je PDT metoda izbora za velike i multiple bazocelularne karcinome.

Fototerapija se u našoj Klinici uspješno primjenjuje od 1978. godine. Radi se o terapijskoj primjeni ultraljubičastog, neionizirajućeg elektromagnetskog zračenja (UVB i UVA) u liječenju kožnih bolesti bez fotosenzibilizatora. Fotokemoterapija – PUVA (UVA uz peroralni fotosenzibilizator – 8MOP). PUVA se uspješno primjenjuje u liječenju psorijaze i drugih kroničnih kožnih bolesti prema Europskom protokolu. Također se primjenjuje lokalna PUVA (PUVA-bath i PUVA-cream). Zbog svoje učinkovitosti fototerapija će ostati terapija izbora u liječenju mnogih dermatoza, što se i ističe u radu **Fototerapija u dermatologiji**.

Infekcija humanim papilomavirusom (HPV) dramatično je porasla posljednjih 30 godina te se danas smatra najčešćom spolno prenosivom bolešću. Kliničke manifestacije HPV-infekcije ovise o tipu virusa (postoji oko 200 tipova, a 50-ak njih inficira spolno-mokraćni sustav), imunom statusu bolesnika te o kokarcinogenezi. Najčešći klinički oblici bolesti koje nastaju između 3 tjedna i 8 mjeseci nakon infekcije (premda je većina infekcija asimptomatska) jesu izrasline na koži ili na sluznicama koje se označavaju kao spolne bradavice ili kondilomi. Mogu proteći deseci godina da nastane i zloćudna transformacija stanica, posebice u žena partnerica muškaraca koji imaju klinički vidljive lezije. O tim kliničkim lezijama, asimptomatskim promjenama, suvremenim dijagnostičkim mogućnostima i aktualnoj terapiji, razmatra se u radu **Genitalne HPV-infekcije**.

Atopijski dermatitis (AD) najčešća je dermatoza dječje dobi i ujedno najčešća i najranija manifestacija atopijskih bolesti u djece, osobito tijekom prve godine života. U posljednjih 30 godina prevalencija ove bolesti porasla je dva do tri puta u industrijaliziranim zemljama i iznosi između 10 i 20%, a u odraslih 1–3%. Koje su imunosne značajke AD-a u djece, specifičnosti kliničke slike, potrebni dijagnostički postupak (npr. SCORAD indeks i testiranje *in vivo* i *in vitro*), kao i nužna njega kože djece s AD-om uz primjenu ovlaživača, a za upalne promjene različitih topika, posebice se raspravlja u radu **Atopijski dermatitis u djece – dijagnoza i liječenje**.

Bolesti kože uzrokovane gljivama i kvascima (dermatomikoze i saprofitije) gljivične su infekcije kože koje se uspješno dijagnosticiraju već osam desetljeća u Klinici, danas u Referentnom centru Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi RH za dermatološku mikologiju i parazitologiju. O epidemiološkim značajkama dermatofita i izmijenjenoj kliničkoj slici posebice u djece, kao i o znanstvenom istraživanju novih antimikotika navodi se u radu **Bolesti kože uzrokovane gljivama i suvremeni terapijski principi**.

Autoimune bulozne dermatoze kronične su bolesti nepredvidivog tijeka, a obuhvaćaju više različitih entiteta. U članku **Autoimune bulozne dermatoze** navedene su smjernice za dijagnostiku i liječenje. Prognoza ovisi o čim ranije započetoj terapiji.

Kronični vrijed danas je aktualan dermatološki problem. Liječenje ulceracija je zahtjevno i sastoji se od niza općih mjera te lokalne i/ili sistemske terapije koje se navode u članku **Kronični vrijed – suvremeni pristup u patogenezi, dijagnostici i terapiji**.

Svim autorima članaka, suradnicima MEDICUSA, a posebice glavnoj i odgovornoj urednici dr. Adeli Kolumbić Lakoš, zahvaljujem na mogućnosti da objavimo ove za nas, a nadamo se i za čitatelje zanimljive teme. Zahvaljujem i na iskazanom povjerenju, meni kao gostu uredniku. Nadam se da će *Novosti u dermatovenerologiji* ispuniti očekivanja te da će čitatelji MEDICUSA dobiti korisne informacije i upute za dijagnostiku i liječenje bolesnika s različitim dermatozama.